

Forstå din ordblindhed. Dialogkort til ordblinde unge og/eller deres forældre

1.b Forstå din ordblindhed Trine	De unge skal støttes i mestring ved at reflektere over livet som ordblind. At skabe blik for nuancerne i egen og andres ordblindhed (viden om ordblindhed).	Spil, modeller, En guide til Gruppevejledning og individuel vejledning Introvideo Cases og dilemmaer de skal tage stilling til. Tegninger de skal lave og tale om	Samtalekort dilemmaspil Oplæg til at tegne sin ordblindhed Visualisering med fx en flod med forhindringer, men også med redningskranse
--	---	---	---

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Se ideer til spørgsmål herunder omkring skoleliv. Spørgsmålene kunne også handle om fx job, uddannelse, karriere eller andet...

Dine kammerater går ud efter skole for at hygge. Du ved, at du skal bruge mere tid på lektier. Hvad gør du?

- a. Går med dem alligevel, for der skal også være plads til det sociale i mit liv.
- b. Tager hjem og laver mine lektier.

En klassekammerat, du endnu ikke kender så godt, taler om ordblindhed. Hvad gør du?

- a. Fortæller at du er ordblind.
- b. Siger ikke noget.

Din lærer siger at I ikke må bruge AI og/eller særlige indstillinger i din LST til daglig, fordi I ikke må bruge det til eksamen. Hvad gør du?

- a. Fortæller min lærer, at der er forskel på skolelivet og eksamen.
- b. Spørger læsevejlederen, om det er en god ide.
- c. Gør som læreren siger.

Din LST bryder sammen (igen). Hvad gør du?

- a. Dropper at bruge det. Måske har jeg også nogle andre programmer.
- b. Beder om hjælp til at få det lavet straks.

Du sidder i klassen og...

- a. Jeg siger ikke noget
- b. Jeg beder læreren/gruppen om...

Mængden af lektier er uoverskuelige, og/eller alle opgaver svære. Hvad gør du?

- a. Xx
- b. xx

Du har ikke været i kontakt med din støtteperson et stykke tid. Hvad gør du?

- a. Lader tiden gå og venter.
- b. Tager selv kontakt.

Du får en (ny) støtteperson. Jeres kemi er ikke så god, og det går dig på. Hvad gør du?

- a. Ingenting. Tror ikke der er så meget at gøre ved det.
- b. Siger det til støttepersonen, så vi kan xx.
- c. Går hen til en lærer jeg er tryk ved, og siger det.

Du har fundet ud af at du er ordblind, og du overvejer om din mor, far eller søskende også er det, men der bliver ikke talt om det. Hvad gør du?

- a. Jeg siger ikke noget, for...
- b. Jeg siger: Far, hvad med at gå hen på VUC og blive testet. Du kan jo også være ordblind, når jeg er det.

1.b Forstå din ordblindhed (!)	De unge skal støttes i mestring ved at reflektere over livet som ordblind. At skabe blik for nuancerne i egen og andres ordblindhed (viden om ordblindhed).	Spil, modeller, En guide til Gruppevejledning og individuel vejledning Introvideo Cases og dilemmaer de skal tage stilling til. Tegninger de skal lave og tale om	Samtalekort dilemmaspil Oplæg til at tegne sin ordblindhed Visualisering med fx en flod med forhindringer, men også med redningskranse
--------------------------------------	---	--	---

Forstå din ordblindhed: Tegn din ordblindhed

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Tjekliste til overgangsstøtte

2.a Tjekliste til overgangsstøtte	at KUI-vejledere fastholder informationer om overgangen for unge, der er særlige for de ordblinde	1) Oplyse forældre og fagprofessionelle om sikring af data fra grundskolen, fx test, dokumentation (fx mestringsspind) af indsatser, særlige oplysninger om brug af LST for mig og mine arbejdsstrategier o.lign. 2) Orienter sig i lokale forhold om tilbud til unge og voksne ordblinde og orientere om det og hjælpe over i dem	tjekliste
---	--	---	-----------

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

EKSEMPEL

Tjekliste til samtaleXX	
Sikring af data	
Elevers test er lagt i e-boks. Nb! Husk at sige at man selv skal gemme sit dokument. Det findes ikke andre steder.	Kommentarer:
Dokumentation for tidligere indsatser er lagt i e-boks. Med oplysninger om overordnet indhold, tidspunkt og tilrettelæggelsesform: fx <i>Vaks-kursus hos xx i 3. klasse</i> . Nb! Husk at sige at man selv skal gemme sit dokument. Det findes ikke andre steder.	Kommentarer:
Notater om elevers brug af LST er lagt ind på e-boks, fx <i>eleven kender og bruger AW til oplæsning (men ikke xx)</i> , <i>Eleven er åben om sin ordblindhed og god til at sætte ord på sine behov</i> , og eventuelle særlige forhold: <i>skal have indstillet særlig stemme xx</i> . Nb! Husk at sige at man selv skal gemme sit dokument. Det findes ikke andre steder.	Kommentarer:
Elevers mestringsspind er lagt ind på e-boks. Nb! Husk at sige at man selv skal gemme sit dokument. Det findes ikke andre steder.	Kommentarer:
Generelt: Spørg, hvilke data der er på eleven (fx evalueringer læsevejleder eller ordblindelærer har lavet), og sørg for at skolen sikrer dem, og at de lægges i e-boks. Nb! Husk at sige at man selv skal gemme sit dokument. Det findes ikke andre steder.	Kommentarer:
Xx	Kommentarer:
Oplysninger om tilbud	
Der er givet oplysninger om tilbud til den unge om unge og voksne ordblinde – lokalt forankret og eventuelt også med særligt indblik i de bedste steder. Se også flyer, men mere detaljeret end den.	Kommentarer:
Elevers egne noter	
Hvis eleven har særlige oplysninger om behov andet...Er måske rummet i et læringsspind / måske ikke.	Kommentarer:
Xx	Kommentarer:
xx	
Xx	Kommentarer:

Info om støttemuligheder

2.b Info om støttemuligheder Trine	At KUI-vejledere hurtigt kan oplyse om den unges støttemuligheder i og uden for uddannelsessystemet. Det lange lys på.	Flyer med info om støtteformer i forskellige sektorer Uddannelser Job Ledighed Private Efteruddannelser.	Flyer til udlevering, gerne med QR-links. Evt. Som plakat OBS: skal også findes på store fremmedsprog (arabisk, tyrkisk, somalisk, ukrainsk mm) Skal måske også præsenteres som video
--	--	--	--

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Spørgsmålet er om informationsmaterialet skal være lovgivningstungt, om der skal vises hen til hjemmesider eller hvad? Hvor konkret skal det være?

FORSLAG TIL FLYER

Du kan få LST og undervisning	
I uddannelse:	SPS og lektiehjælp Lov om xx, se: spsu.dk OBU
I job:	I jobcenteret LBK nr 108 af 03/02/2020: https://www.borger.dk/handicap/uddannelse--job-og-handicap/hjaelpemidler-til-job--hvis-du-har-handicap I fleksjob og lign: Lov om aktivbeskæftigelsesindsats: se/ring: LBK nr 280 af 01/03/2024, kap 27? OBU
I fritid Eller ledig	I kommunen/borgerservice lov om social service §§ 112, 113 og 116. OBU: Ordblindeundervisning for voksne xx
Spørg også i https://www.ordblindeforeningen.dk/ evt. og https://nota.dk/ https://www.ordblindhed.dk/	

Datamappe

2.c Datamappe Inger-Lise	At der er fysisk samling på data, som skal overføres fra grundskolen og videre	Data fra grundskolen, som ellers vil blive slettet, når den unge forlader skolen	En datamappe i elevens e-boks eller på anden måde, som tilhører eleven og ikke ligger på skolen/hos vejlederen
--------------------------------	--	--	--

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Indhold: Fx resultater fra mestringspind, tjekliste til overgangsstøtte og elevens strategier og ordblindetest.

Inspiration til dele af dette i 'Overleveringspapir'

Overlevering

af ordblinde elever fra grundskole til ungdomsuddannelse/10.kl./efterskole/FGU:

Dato:	
Navn på elev:	
Elevens cpr. nr.:	
Telefon og mail - elev:	
Telefon og mail - forældre:	
Tidspunkt for ordblindetesten:	
Afgivende grundskole:	
Navn på uddannelsessted/ 10. klasse/efterskole/FGU:	

Jeg bruger følgende hjælpemidler (afkrydsning):

AppWriter/Intowords til oplæsning	☐	Mobiltelefon som hjælpemiddel i undervisningen	☐
AppWriter/Intowords til ordforslag	☐	Medlem af NOTA	☐
Tale-til-tekst hjemme	☐		
Tale-til-tekst i skolen	☐		

Jeg har gennemført folkeskolens prøver 9. kl. på særlige vilkår med:

Forlænget tid	☐
Har anvendt læse-og skriveteknologi	☐

Jeg vil gerne kontaktes inden studiestart ☐

Jeg giver samtykke til, at skolen må videregive ovennævnte oplysninger til modtagende skole:

Elevens underskrift

Forældres underskrift

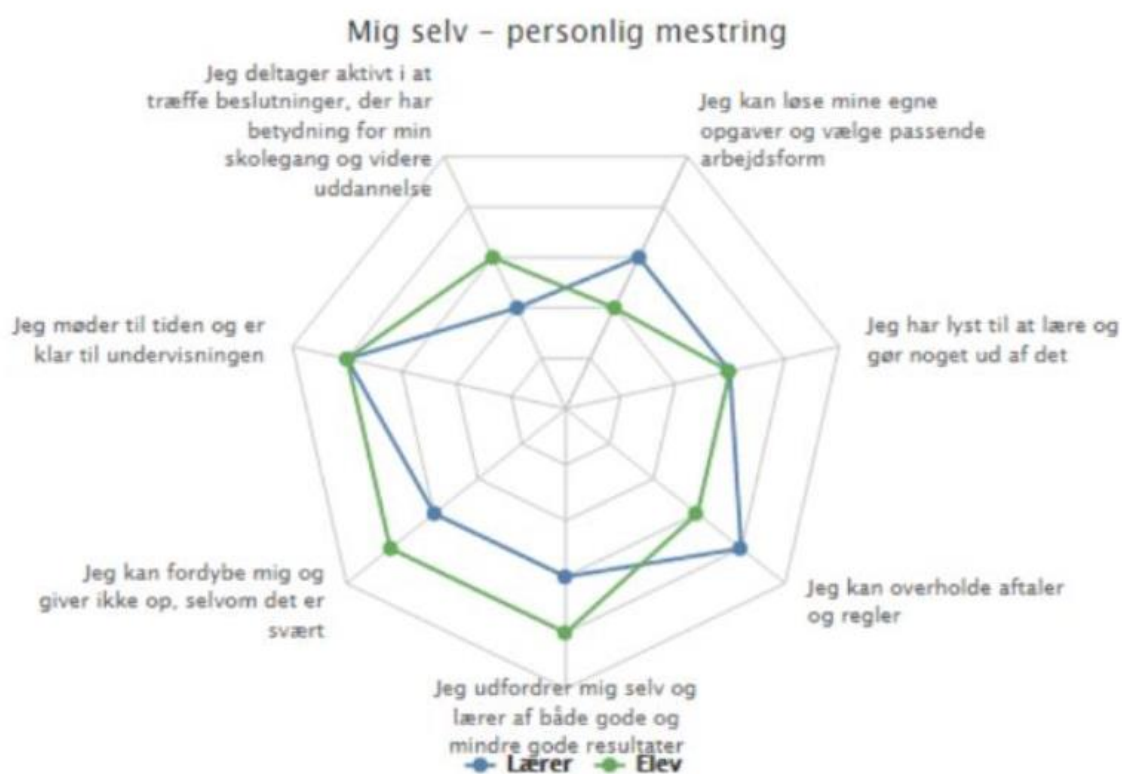
Kompetencecenter for Læsning

Mestringsspind, AI-billeder og ordblindepas

1.c Mestringsspind og AI-billeder	At styrke den unges strategier i hverdagen.	Monitorering af den unges udvikling og brug af strategier i hverdagen.	Mestringsspind i form af tegning ud fra digitalt stillede spørgsmål herunder en guide til at bruge det.
1.f Mine strategier: Ordblindepas	At de unge kender deres behov for stilladsning i klasserummet, for pauser, tid mm, for særlige indstillinger og behov for LST	Klarlægning af gode læringsfremmende detaljer i både klasserummet og i forhold til LST.	Skema eller illustration (inspireret af Ålborg) der tydeliggør, hvad der fungerer godt. Være med i et "Ordblindepas" med andre ting (2.c)
Trine	At forberede den unge på, at de på ungdomsuddannelsen bliver bedt om aktivt at forholde sig til, hvad de har brug for	Blik for at den kan være forskellige fra person til person og over tid for den enkelte person. Hvad fylder for mig i øjeblikket?	Bruge AI til at generere billeder, der illustrerer den samtale vi to lige har haft

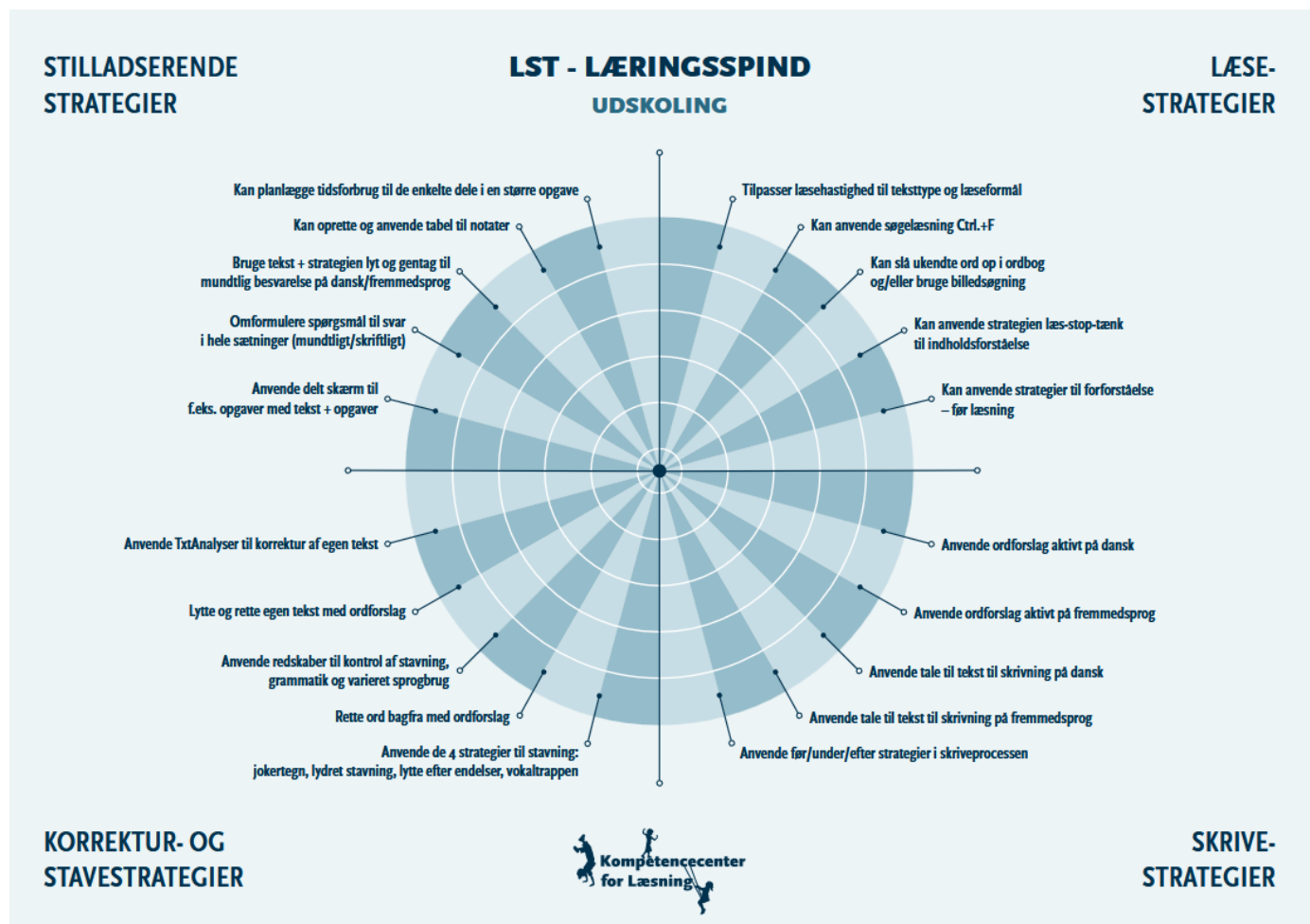
Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Eksempel 1

<https://horsens.dk/media/fchnmqsg/manualforupv.pdf>

Eksempel 2

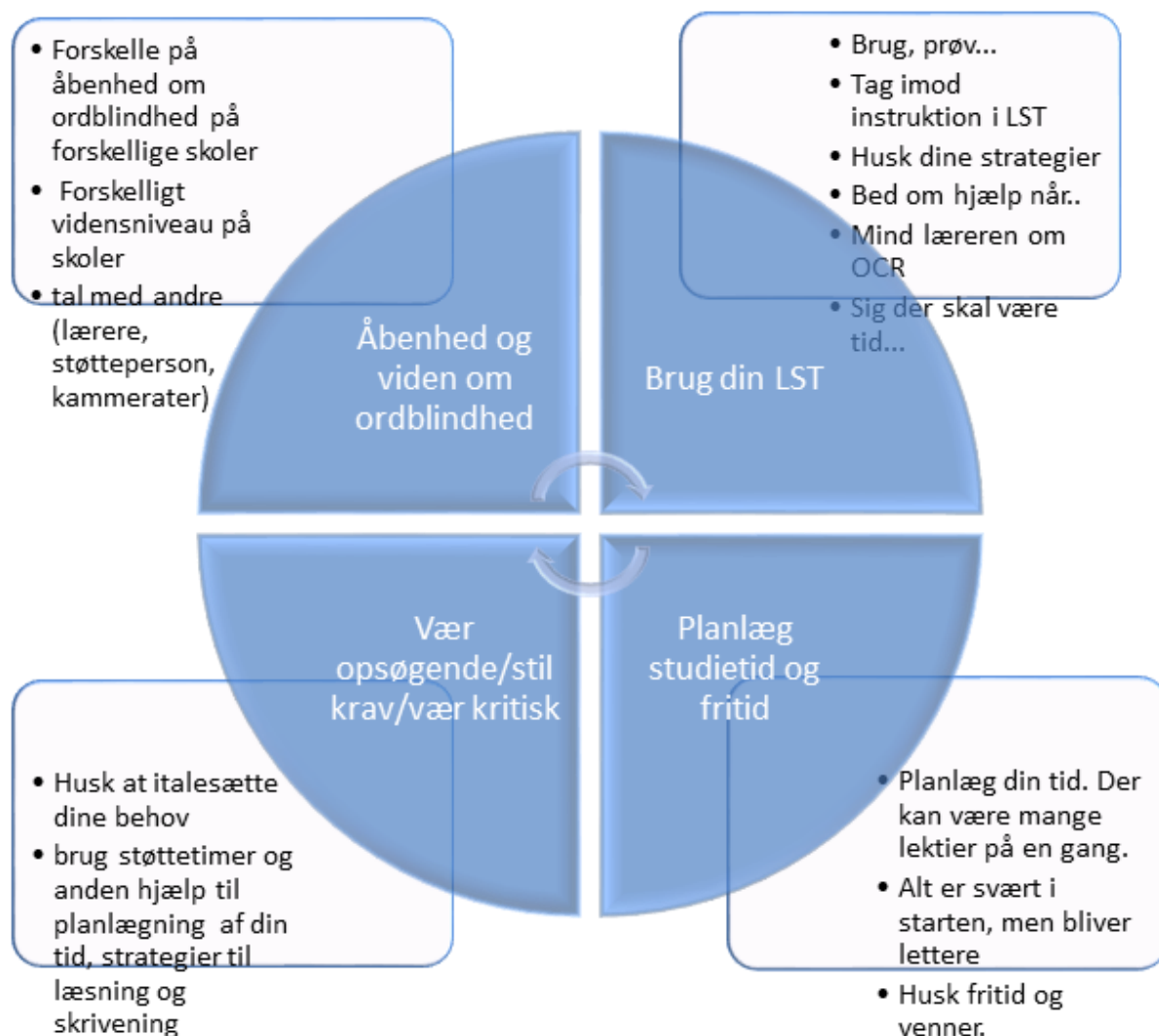

<https://kcl.aarhus.dk/media/kdqjihww/lst-laeringsspind-udskoling.pdf>

Samtalemodel til at komme fra lærerstyring til elevstyring

1.a Fra lærerstyring til egenstyring (!)	At ruste eleven til at håndtere at gå fra lærerstyret støtte til elevstyret støtte	Spørgsmål, der lægger op til refleksion og selvindsigst i ansvarliggørelse i læringen - agens	En samtalemodel i stil med læringsspind eller anden grafisk opstilling
--	--	--	--

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

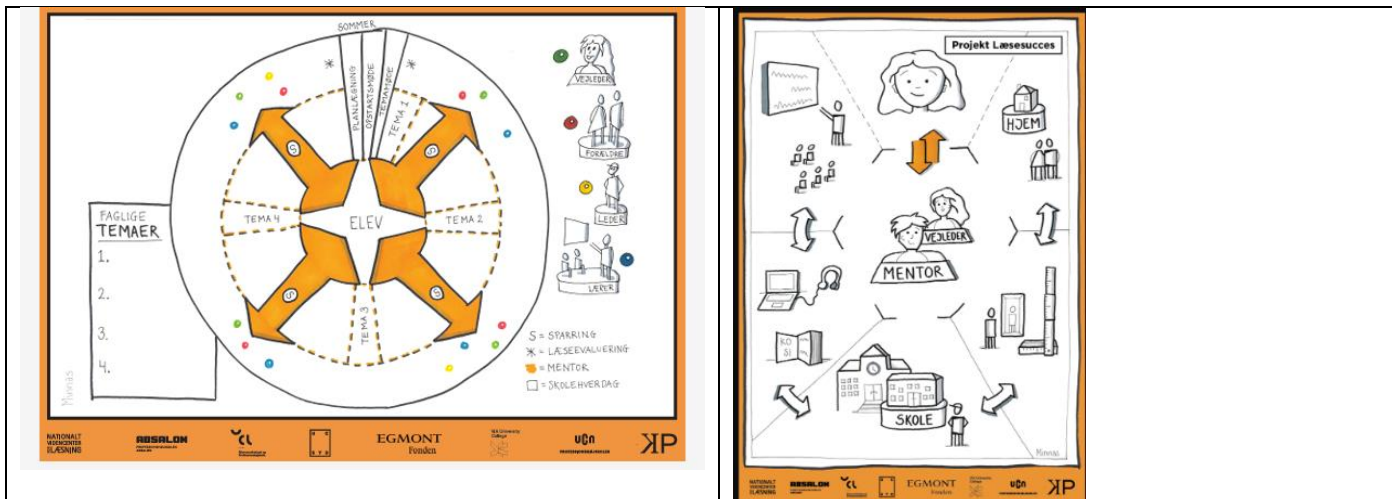
Eller måske inspiration fra den lektiologiske grundmodel
(Hjort, Leth Pedersen, uddannelse og skriftsprogsvanskeligheder)

2.d Årshjul	Sikre aktiviteternes struktur, procedure og ansvar som "de voksne" skal tage. Et årshjul eller en samarbejdsmodel, som kortlægger roller, ansvar, aktiviteter og deltagere.	Beskrivelse af aktiviteter herunder hvem gør hvad og hvornår.	Årshjul eller samarbejdsmodel.
2.e refleksions- og planlægnings-værktøj	Jf. også diskussion om kædeansvar og samarbejdsflader.	En sammenhængende plan fra 7. – 9. + med progression i samarbejds- og vejledningsfokus.	Refleksions- og planlægningsværktøj til de professionelle.
Iben	At få et fælles fokus og systematik for indsatsen for unge med ordblindhed i overgange		

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Eksempel på samarbejdsmodeller, der måske kan inspirere

https://videnomlaesning.dk/media/5480/216472_print.pdf ”

<https://videnomlaesning.dk/media/3958/mentorplakat.jpg>

Jævnfør også jeres tidligere diskussion af kædeansvar og samarbejdsflader

7. klasse:
lokal årsplan med fokus på ordblindhed

8. klasse:
sammenhængende plan for kommunens vejledningsaktiviteter med fokus på ordblindhed

9. klasse:
sammenhængende plan for kommunens vejledningsaktiviteter med fokus på ordblindhed og overgange

Efter grundskole:
Samarbejde mellem kui-vejleder og fagprofessionelle med fokus på ordblindhed

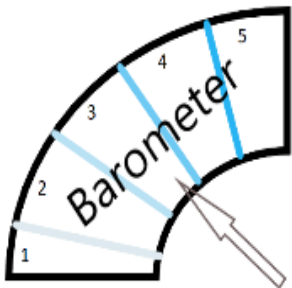
Barometer på den ordblindevenlige indsats

2.f Barometer på den ordblindevenlige indsats Stine	At blive klar over, hvor man er i processen med den ordblindevenlige indsats	Et redskab til at blive klogere på det undervisningsmiljø man er i	Samtalebarometer
---	--	--	------------------

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Eksisterende barometer handler om i hvor høj grad miljøet kan opdage ordblinde, iværksætte og evaluere på indsatser.

Kan det kobles til hvilken rolle det spiller i overgange? Kan redskabet fx bruges i et samarbejde mellem KUI-vejleder, læsevejleder og skoleleder? Det kan være at KUI-vejlederen skal have en rolle i forhold til nogle af udviklingspunkterne.

<i>Overgang til ungdomsuddannelse</i> 5 nøglespørgsmål Ja = 1 point Delvist = ½ point Nej = 0 point Sæt ring om det tal der svarer til summen af point. Ved decimaltal rundes op. 	▪ Prioriterer skolens ledelse at samarbejde med de omkringliggende ungdomsuddannelser? ▪ Bidrager skolens læsevejleder aktivt til, at elever med ordblindhed får adgang til den rette læse- og skriveteknologi fra starten på det nye uddannelsessted? ▪ Overleverer skolen systematisk information om elevens støttebehov til den kommunale ungeindsats eller direkte til den undervisningsinstitution, som eleverne med ordblindhed skal starte på efter 9. eller 10. klasse (efter samtykke med elev og elevens forældre)? ▪ Inddrager skolen eleverne og elevernes forældre i formulering af de informationer, som videregives til ungdomsuddannelsen for at sikre, at elevens eget perspektiv på, hvad der skaber et godt undervisningsmiljø, bliver repræsenteret? ▪ Opsøger og reflekterer skolens ledelse og ressourcepersoner over feedback fra modtagende uddannelsesinstitutioner vedrørende uddannelsesovergange for elever med ordblindhed?
--	--

Uddrag fra barometeret. [På vej mod ordblindevenlige læringsmiljøer - Særlige elevgrupper - GRUNDSKOLE | Emu.dk](#)

Velkommen på uddannelsen

1.d Velkommen på uddannelsen Inger-Lise	1. Tydeligøre rollemødder 2. Opleve at uddannelse og "de voksne" tager medansvar 3. Undgå frafald	Videoer fra ung til ung Beskrivelser af "sådan gør vi her" i tekst, billede eller lyd	Velkommen på din udd. Fra unge til unge
---	---	--	---

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Fx Velkomstfilm eller ordblindekorps

Randers: <https://ordblind-randers.dk/skolernes-velkommen-videoer/>

Paderup Gymnasium

Esbjerg: Velkomstfilm fra ungdomsuddannelserne

<https://www.skoletube.dk/media/8628509/ac0c2a04ea961923c280efe007ce712d>

<https://www.skoletube.dk/media/8079635/9a7ea66379cc54f1854bc79545cdc922>

1.e Den oversete ordblindhed Stine	At de fagprofessionelle bliver opmærksomme på, at de kan have overset ordblindhed pga. andre vanskeligheder	Beskrivelse af risikoen for at overse pga. flersprogethed, ADHD, psykiske vanskeligheder	Informationsmateriale, måske som video eller tekst
--	---	--	--

Den oversete ordblindhed

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

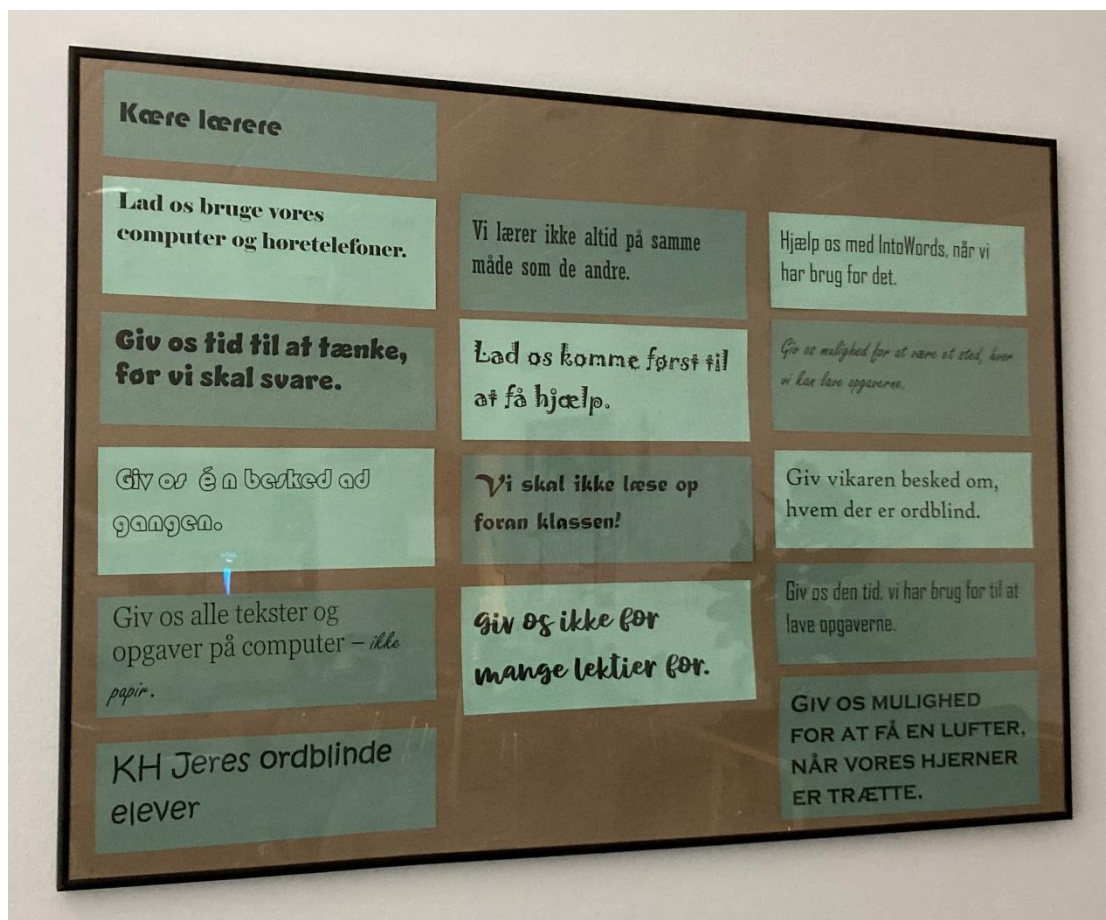
Hvordan hjælper du mig bedst?

2.g Hvordan hjælper du mig bedst? Stine	At undervisere og vejledere får dybere indsigt i, hvordan unge mennesker arbejder i skolesammenhæng med deres ordblindhed i bagagen Høre den ordblindes egen stemme	Et samtaleredskab	Samtaler mellem unge og fagprofessionelle. Fortæller om deres ordblindhed og hvordan de håndterer den. Fx Plakat udarbejdet med info til lærere fra elever
---	--	-------------------	---

Hvad, hvordan, hvor, hvornår, og hvorfor?

Eksempel på plakat

fra Ny Hollænderskolen (Maria Jahns Skaaning)

Kære Lærer	
Lad os komme først til at få hjælp	Giv os tid til at tænke før vi skal svare
Lad os bruge vores computere og høretelefoner	Vi lærer ikke altid på samme måde som de andre
Giv os én besked ad gangen	Vi skal ikke læse op foran hele klassen!
Giv os ikke for mange lektier for	Giv vikaren besked om, hvem der er ordblind
Hjælp os med IntoWords, når vi har brug for det	Giv os mulighed for at få en luft når vores hjerner er trætte
Giv os alle tekster og opgaver på computer – ikke papir	
KH Jeres ordblinde elever	